

K NIČENÍ OPERAČNÍCH VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ NEPŘÍTELE

V soudobých operacích hrají významnou úlohu vzdušné výsadky, které se význačují velkou taktickou i operační pohyblivostí. Moderními vzdušnými výsadkami dnes disponují soudobé armády kapitalistického i socialistického tábora.

Na středoevropském válčišti počítá velení NATO s tím, že již přítomnost vzdušných výsadků na válčišti a možnost jejich použití vytváří pro armády Varšavské smlouvy neustálou hrozbu, nutí je k rozvinutí sil a k vytváření záloh pro obranu a ochranu důležitých objektů a zařízení v bojovém pásmu i v týlu.

Příklady z 2. světové války tento požadavek jen zdůrazňují. Jednou z největších výsadkových operací ve 2. světové válce bylo obsazení ostrova Kréty hitlerovskými vojsky. K dobytí ostrova se mělo v širokém měřítku použít leteckých výsadků. Tento způsob řešení operačně strategického úkolu byl zvolen proto, že ostrov Kréta byl od německých leteckých základů na pevnině a ostrovech vzdálen pouze 120–240 km, což nepřesahovalo akční rádius německých letounů. Navíc mělo německé letectvo u pobřeží Řecka a nad ostrovem Kréty značnou převahu ve vzduchu.

Výsadkové operace se zúčastnily dvě divize — 7. výsadková (15 000 výsadkářů) a 5. horská (8500 horských myslivců). Pro přepravu výsadků bylo určeno 550 dopravních letounů JU-52 a 60 nákladních kluzáků. Letecky zabezpečil operaci 8. letecký sbor, který měl 430 bombardovacích a 180 stíhacích letounů. Plán operace počítal s tím, že předem vysazené padákové výsadky obsadí tři letiště na ostrově, aby se na nich mohly bez překážek vysadit hlavní síly. Současně s vysazením vojsk se plánoval přísun těžkých zbraní a tanků po moři.

Britská posádka na Krétě měla 30 000 mužů, kromě toho zde bylo 14 000 řeckých vojáků. Tato vojska byla slabě vyzbrojena, byl nedostatek dělostřelectva, prostředků PVO a vůbec žádné letectvo.

Vlastní operace začala bombardováním postavení britských vojsk a vysazením padákových výsadků na uvedená tři letiště. I přes počáteční ztráty se podařilo německému velení během jednoho dne vysadit dvě divize a postupně ovládnout celý ostrov.

Příčiny neúspěchu jednotek britské a řecké armády v boji s německými vzdušnými výsadbami spočívaly především v:

- nedostatečné protivzdušné obraně;
- nedostatku odpovídající bojové techniky, především dělostřelectva a letectva;
- slabě koordinované činnosti britských a řeckých jednotek.

Zásady a možné použití vzdušných výsadek v rámci operace skupiny armád na středoevropském válčišti

Cílem vysazení vzdušného operačního výsadku v rámci operace skupiny armád je využít společného zasazení vyčleněných sil a prostředků pozemních vojsk a taktického letectva na území protivníka při plnění stanoveného operačního úkolu. Operační pružnost použití vzdušných výsadek, jejich značná manévrovací schopnost a možnost vysazení nebo přistání na zvolený objekt nebo v jeho blízkosti zvyšují pravděpodobnost překvapení v taktickém i operačním rámci.

Hlavním předpokladem úspěchu použití vzdušných výsadek je zabezpečení jejich vzdušné přepravy, vysazení a bojové činnosti s minimálními ztrátami. Za tím účelem musí být dostatečně zabezpečena protivzdušná obrana výchozích prostorů k vysazení (odletových letišť a prostorů soustředění), vzdušných sledů, prostorů vysazení a bojová činnost vzdušných výsadek po celou dobu jejich zasazení. V prostoru bojové činnosti mají mít vzdušné výsadky převahu sil a prostředků.

Vysazení operačního vzdušného výsadku plánuje a organizuje skupina armád v součinnosti se spojeneckým taktickým leteckým velitelstvím a velitelstvím dopravního letectva na válčišti.

Síla tohoto výsadku zpravidla může být od vzdušné výsadekové brigády do vzdušné výsadekové divize s posilovými prostředky.

Operační vzdušný výsadek se zpravidla vysazuje:

- v omezené válce do hloubky 100—250 km od čáry dotyku;
- ve všeobecné jaderné válce do hloubky 200—400 km od čáry dotyku a na směr hlavního úderu skupiny armád.

Hlavním úkolem operačního vzdušného výsadku může být:

- ovládnout důležité prostory a objekty v hloubce, rozhodující pro splnění bližšího úkolu útočné operace skupiny armád a udržet je do příchodu hlavních sil;
- přehradit protivníkovi ústupové a přísunové cesty a tím roztřílit a oslabit úsilí jeho vojsk, která se brání na daném směru;
- vést vstřícné údery k vojskům, která útočí čelně;
- ztížit možnosti manévru protivníka a narušit celistvost jeho komunikací.

V omezené válce předchází vysazení operačního vzdušného výsadku palebná příprava, uskutečňovaná taktickým letectvem s použitím konvenčních prostředků ničení.

Ve všeobecné jaderné válce se jaderná a palebná podpora bojové činnosti operačního vzdušného výsadku pro jeho vysazení uskutečňuje prostředky velitele válčiště — taktické letectvo, velitele skupiny armád — řízené střely

operačně taktického doletu a organickými a posilovými palebnými prostředky vzdušného výsadku.

Ke spojení hlavních sil útočného uskupení s operačním vzdušným výsadkem dochází zpravidla až za několik dní. Operační vzdušný výsadek v síle vzdušné výsadkové brigády s posilovými prostředky je schopen bojovat samostatně v týlu protivníka po dobu 2—4 dnů, v síle vzdušné výsadkové divize po dobu 4—6 dnů i více, v závislosti na organizaci jejich zásobování vzduchem.

Z uvedených zásad a možností použití operačních vzdušných výsadků nepřítelem v průběhu útočné i obranné operace skupiny armád na střeoevropském válčišti vyplývají požadavky na řešení a zabezpečení aktivních opatření k jejich ničení v rámci frontového (armádního) uskupení vojsk.

Ničení operačního výsadku ve výchozím prostoru k vysazení

Tento způsob ničení výsadku bude velmi složitý a náročný. Výchozí prostor k vysazení pro vzdušně výsadkovou divizi se rozkládá na ploše asi 4300 až 7000 km² a sestává z 13—20 odletových letišť a z vyčkávacích prostorů, které jednotky vzdušné výsadkové divize zaujímají ve vzdálenosti 3—5 km od odletového letiště (1 hlavní a 1 záložní vyčkávací prostor).

Včasné zjištění příprav k použití vzdušné výsadkové divize, upřesnění vyčkávacích prostorů a odletových letišť a hlavně vyhodnocení reálné doby k jejich zaujetí jednotlivými sledy této divize bude rozhodujícím podkladem pro rozhodnutí velitele frontu k vedení jaderných úderů a úderů letectva a způsobení rozhodujících ztrát vzdušnému výsadku, popř. ke zmaření jeho použití.

Možnost vedení těchto úderů bude ovšem záviset na celkové operační situaci na frontě, na volných silách frontového letectva a raketového vojska, jakož i na zabezpečení protivzdušné obrany výchozího prostoru k vysazení nepřátelského vzdušného výsadku. Z uvedených předpokladů bude proto nejefektivnějším způsobem ničení vzdušného výsadku nepřítele ve výchozím prostoru k vysazení použití jaderných úderů frontovou raketovou brigádou na odletová letiště. Počet 13—20 odletových letišť vzdušné výsadkové divize předpokládá použití nejméně 10—12 jaderných úderů střední kilotonáže.

Kromě těchto aktivních opatření je nutné, aby štáb frontu předvídal časově i prostorově možnosti nepřítele k vysazení operačního vzdušného výsadku a včas přijal opatření k jeho ničení při přeletu a hlavně pak po jeho vysazení.

Ničení operačního vzdušného výsadku nepřítele během přeletu a vysazení

K zabezpečení úspěšného vysazení operačního vzdušného výsadku musí mít nepřítel vybojovanou nadvládu ve vzduchu, a to nejen v pásmu přeletu, ale i v prostoru vysazení.

Přelet operačního vzdušného výsadku se zpravidla uskutečňuje v několika sledech z různých směrů a v různých výškách. Bezprostředně před vysazením a v závislosti na druhu ozbrojeného konfliktu probíhá palebná nebo jaderná příprava.

Doba vysazení operačního vzdušného výsadku po jaderné nebo palebné přípravě se volí tak, aby se maximálně využilo překvapení a účinků úderů. Vysazování se zahajuje bezprostředně po palebné přípravě, nebo 30 až 60 minut i déle po ukončení jaderné přípravy.

I když nepřítel k zabezpečení úspěšného vysazení operačního vzdušného výsadku musí mít vybojovanou nadvládu ve vzduchu nejen v pásmu přeletu, ale i v prostoru vysazení, musí štáb frontu organizovat aktivní opatření k maximálnímu zeslabení této nadvlády ve vzduchu, ničit vyčleněnými prostředky PVO a letectva jednotlivé sledy vzdušného výsadku a mařit jeho organizovaný přelet a vysazení.

V plánu použití letectva frontu a v plánu protivzdušné obrany frontové útočné operace je tento možný úkol předvídán a jsou k jeho plnění plánovány síly a prostředky. Kromě toho úkol ničit nepřátelské vzdušné výsadky při přeletu a vysazení musí řešit velitelé všech stupňů a všemi prostředky, které tento úkol mohou plnit. To znamená, že v pásmu přeletu nepřátelského vzdušného výsadku budou aktivně působit prostředky PVO vševojskových svazků, armád i frontu.

Účinnost ničení vzdušného výsadku při vysazení vzhledem k hloubce vysazení 100—400 km od čáry dotyku bude záviset především na silách a prostředcích, které se mohou na tomto úkolu podílet. Bude to především stíhací letectvo frontu, prostředky PVO svazků a útvarů soustředěných poblíž prostoru vysazení, prostředky PVOS, bude-li prostor vysazení na vlastním území, a síly a prostředky teritoria.

Ničení operačního vzdušného výsadku po vysazení

Včasné zjištění prostoru vysazení operačního vzdušného výsadku nepřítele bude jedním z hlavních předpokladů pro rozhodnutí velitele frontu k jeho ničení. Přijetí rozhodnutí musí proběhnout v krátkých časových lhůtách a musí vycházet z reálného vyhodnocení situace vlastních vojsk i nepřítele v daném období operace.

Ničení vzdušného výsadku v prostoru vysazení bude prakticky pokračováním boje s ním již za přeletu a vysazení s tím rozdílem, že se na tomto úkolu budou podílet jiné síly a prostředky. Budou to především volné síly frontového letectva, síly a prostředky PVOS a svazky a útvary přesunující se k frontě, jakož i síly a prostředky teritoria.

Nejsložitější situací pro front bude po zasazení druhosledové armády do sražení a kdy v záloze frontu budou svazky a útvary po zmobilizování nebo ty, které obnovují bojeschopnost po vyvedení z boje. Tyto síly budou prostorově různě rozmístěny s různým stupněm bojeschopnosti. Proto vytvoření úderného uskupení z těchto sil a prostředků a jeho rychlé vyvedení k prostoru vysazení vzdušného výsadku, včetně s organizací velení tomuto uskupení, bude vyžadovat značné úsilí od štábu frontu a rychlé součinnosti s orgány teritoria.

K ničení vzdušného výsadku nepřítele v síle vzdušné výsadkové divize s posilovými prostředky bude třeba organizovat úderné uskupení v síle 2—3 vševojskových svazků s posilovými prostředky, především raketovými a dělostřeleckými, včetně sil a prostředků teritoria.

Vycházíme-li z taktických zásad nepřítele, že operační vzdušný výsadek v síle vzdušné výsadkové divize může být vysazen v prostoru o rozloze 15×30 kilometrů s cílem udržet zaujatý prostor do příchodu hlavních sil pozemního uskupení, půjde v tomto případě o boj s nepřítelem, který spěšně zaujal obranu prostoru.

V jiné variantě může být vzdušný výsadek nepřítele vysazen s cílem vést aktivní bojovou činnost směrem k frontě a spojit se co nejdříve s hlavním uskupením pozemních sil nepřítele, které útočí čelně.

V tomto případě půjde o boj s nepřítelem formou střetného boje.

Každá z těchto variant bude vyžadovat odlišné úderné uskupení vlastních vojsk i formu ničení vzdušného výsadku nepřítele.

Složitá bude organizace velení vytvořenému údernému uskupení. Štáb frontu v dané situaci nebude mít možnost zabezpečit velení ze stálých prvků velení. Potvrzuje se proto potřeba mít organizačně připravený záložní prvek velení (záložní štáb armády), který by tento úkol mohl plnit. Zkušenosti z operačních cvičení ukazují, že záložní štáb armády, který může být rozmístěn ve vzdálenosti do 50 km od VS frontu, by po obdržení úkolu mohl za 6—8 hodin zahájit plnění úkolu — velet údernému uskupení k ničení vzdušného výsadku nepřítele. Daný čas závisí ovšem na vzdálenosti prostoru rozmístění záložního štábu armády k prostoru vysazení vzdušného výsadku. Vytvoření úderného uskupení by zabezpečoval štáb frontu do doby převzetí velení záložním štábem armády.

Široké možnosti pravděpodobného nepřítele používat v soudobých operacích vzdušných výsadeků vyžadují reálný přístup k řešení jejich včasného ničení a zabezpečení úspěšného rozvíjení vlastních útočných operací. V článku jsem chtěl ukázat na některé možnosti i způsoby řešení tohoto požadavku v rámci útočné operace frontu.